

رسول الإسلام محمد صلى الله عليه
وسلم (للحرمين و الجمعية)

**Musilinsi Tumo Muhammadu,
Tilgimsim ni naani be o zuyu.**

Musilinsi Tumo Muhammadu, Tilgimsim ni naani be o zuyu.

Baṅsim layingu din su adiini yela, harami jinḡlini ti pahi Anabi jinḡli .

Musulinsi Tumo Muhammadu, Tilgimsim ni Naani be o zuyu.

Baṅsim layingu din su adiini yala Kayba jinḡli ni Ni Anabi jinḡli ni

Ti pilya ni Naawuni yuli, dunya Nambo'Naa , Zaadali' nambo'Naa. Yetɔy' ḡmaa zaṅ kpa musulinsi Tumo Annabi Muhammadu polo (Naawuni tilgimsim ni o Naani be o zuyu), n ni kahagi di puuni o yuli ni nye sheli, ni o daṅ, ni o tiṅɔyrili, ni oni bo pay' sham, ni o tuuntali, ni o ni boli n-zaṅ chaṅ sheli polo, ni o Anabitali Alaama nima, ni o shariiya (oni zali sheli Adiini ḡoni), n-ti pahi o dimbi zaa shee ni ḡuna (Bi naṅ bpan kpeeni)

1- O yuli ni o daṅ, n-ti pahi bini dɔyɔ ka wubsɔ tiṅ' sheli puuni .

Musulinsi Tumo ḡuni n-nye Muhammadu, Abdullahi bia, Abdul Muttalib bia, Hashim bia, ka o yi (Anabi) Isma'ila zuliya nina, (Anabi) Ibrahimia bia, Naawuni naani be bi zuyu.

Lala maa zuyu n daa-nye Naawuni daa nabi Ibrahimia (Naawuni naani be o zuyu) o ni daa yi Shaam Tiṅgbanni n chaṅ Makka, ka o paya Hajara

daa pahi o zuɣu, ni o bia Isma'iila, ka o daa na bela o zuɣu kuɣlani (Isma'iila), Ka o daa zaŋ ba n zili Makka ni Naawuni puhigu (fɔɔɔɔ) Njun Nam tibigi ka du, Saha sheli bia maa (Isma'iila) ni daa ti bi doo, ka Annabi Ibrahima (Naawuni naani be o zuɣu) daa kana (o daa labina) Makka, n daa ti me Ka'aba din nye yili gurli ŋo, o mini o bia Isma'iila (Naawuni naani be bi zuɣu), Niriba ni daa ti zoogi Naawuni yili (Ka'aba) maa gbini layimbu, ka Makka leegi luyli' n-ti ban jemdi Naawuni Binnamda zaaha Duuma, ban bɔri ni be niŋ Hajji, Ka daadama daa kpalim ɜe Naawuni jema zuɣu ni o gaŋsibu n tam Annabi Ibrahima (Naawuni naani be o zuɣu) soli zuɣu yuun gbalin.

Din nyaanɔ, ka miligibu kana, ka Larbu tingbani maa hala leegi di hali kurili ni kamani dunia tiŋsi zaa din daa gili li ni daa be shem, ka buya jembu yela daa yi polo di puuni: kamani buya jema, ni bipuyinsi pibu (zaɣ nema) , ni payaba zualinsi dibu, ni zi beri

(n di shahara ka bi nya), ni dam nyubu, ni tuun kaha tumbu(kavi tuma), ni pkibga buni dibu, ni Riba dibu(Lay' nyori).

Lala luyli ŋo ni, ni lala behigu ŋo ni, ka be daa dɔyi musulinsi tumɔ Annabi Muhammadu, Abdullahi bia, zaŋ yi Isma'iila zuliya ni, Ibrahima bia, (Naawuni naani be bi zuɣu), Yuuni 571 (M), ka o ba daa kani poi ni o dɔyabu, ka o ma mii daa kani o yuma ayobu puuni, Ka o ba pira Abu Taalib daa yolo, Ka o daa yiyisina n nyela pkibga, faralana, ka

o daa nyela ñun dira ka lahi bora (Buni-Ariziki) o nuu zuƴu tuma ni.

2- Pay' bobu din mali alibarika zaŋ yi tuun dan paya ñun mali alibarika.

Dini daa ti niŋ ka o yuma paagi pishi ni anu, o daa bo (Jilima lana) Makka payaba puuni paya, ñunin' nye Khadiijatu Khuwaylid bi'puyinga (Naawuni yada be o zuƴu),Ka Naawuni daa larigo oni

Bipuyinsi anahi ni bidibsi ayi, ka o bi'dibsi ayi maa daa kpi be bilim ni, Ka o daa nyela ñun be ni o paya ni o yiŋ nima namboƴu ni yurilim behigu din daa ka ñmali, Lala zuƴu ka o paya Khadiijatu daa yu wo o yurilim din galsi pam, ka o gba daa yu wo (Anabi) o yurilim maa tatabo. ka daa pala

ñun tam o yela hali ni o kpibu nyaana (Khadiija) yuun boŋ. o daa too koŋigiri peƴu ka ñmaharili n ti tariti Khadiijata (Naawuni naani be o zuƴu) zonima, dama o tibigi ba, ni dama di lahi nye zaƴ'veli tali n too (Khadiija) ka gu o yurilim.

3- Tuuntali (Wahyi) pilgu

Naawuni Tumo Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni naani be o zuƴu) daa nyela ñun be beh' suma din galsi zuƴu saha sheli Naawuni ni namo, ka o niriba daa boon do Yelimaŋli lana ,Amaana lana,

Ka o daa nyela ñun pahri' bezuƴu tuun kara puuni, ka daa je bini daa be yeli sheŋa ni din nye buy' jembo, o me daa bi pah'ri bi zuƴu di puuni.

Saha sheli o ni daa paagi yuun pih'nahi ka nyela
ɲun be Makka, Naawuni daa gahim piigo ni o leegi
tumo, ka Malaaika Jibriilu (Naawuni naani be o
zuyu) daa kana o sani ni suura sheli din piligi n
siyina Alkur'aani puuni, dinin nye Naawuni ɲun
Nam du ɲo yeligu:

(اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (2) اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ
(3) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (4) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (5))

(Yaa nyini Annabi)! Karimmi ni a Duuma So ɲun
nam yuli.

O namla ninsala ni zitalli.

Karimma! Yaha! A Duuma nnye ɲun tibgi.

ɲuna n-nye ɲun baɲsi (ninsala) ni alkalimi.

O (Naawuni) baɲsila ninsala binshayu o ni zi.

[Suura Al-Alaq:1-5],

Ka o daa kana o paya Khadiija (Naawuni yada be
o zuyu) sani, ka o suhu tora (yerigira), Ka naan yi
yeli o lahabali maa, ka o daa suwo suh'kpɛɛn'mɔyɔ,
Ka naan yi zaɲo n chaɲ o bapira' bia Waraqa bia
Naufal sani -o mi daa pun kpela Asori Adiini ni, ka
daa karim Attaura mini Injiila- Ka Khadiija daa yelo
(Waraqa): Yaa n bapir' bia, wummi a tizo bia
(Yetoya), Ka Waraqa yelo: Yaa n tizo bia, bo ka a
nya? Ka Naawuni Tumo (Naawuni tiligimsim ni
naani be o zuyu) daa too lahibali zaɲ kpa oni nya
sheli, Ka Waraqa yelo:

(ɲumbɔɲɔ maa n-nye Malaaika so Naawuni ni
daa siysi na Annabi Musa sani maa, bondiniɲ ni n

dina be bipali tali ni, bondining ni n di lahi be n-nyavuli ni saha sheli a niriba ni yen ti yiha (Makk), Ka Naawuni Tumo (Naawuni namboyu ni o naani be o zuyu) yelo: «Bi yanti yihima mi?» Ka o yeli: eii, so n nazinkana ni ani zi sheli na ho titabo ka nayla be ti yihi'o mi,

A lala dabsa maa yiri paama
(n nyazuli ni),
n naa soha sohsim kpeeni).

Makka puuni, Alqur'aani daa nyela din siyirina o zuyu, ka Malaika Jibriilu (Naawuni naani be o zuyu) malli sheerina(ka di yirina) Binnamda Duuma sani, kamani o ni daa kano na ni tuuntali lahibaya (kahigibu) Shem.

Ka o daa kpalim n boodi o niriba n chani musulinsi ni, ka o niriba daa zayso, ka nmew nangban kpeeni, Ka daa soho yeli sohda oni yan dee sheli ka che tuun'tali: din nye layri ni nam, ka o daa zaysi dizaa, Ka bidaa yelo kamani niriba ni daa pun yeli tuunba poi ni hun shem: dabodabo lana, zirilana, ziberilana, Ka daa muyso, kadi o ningbena din mali daraza ho Amaana (buri), ka naham o nyaan doliba.

Naawuni tumo maa -(Naawuni tiligimsim ni Naani be o zuyu)o- daa kpalim Makka ka booni ninsalinima n-zan chan Naawuni sani, O daa chani Hazi saha, mini Larbunima Daadibu saha-saha , ka o layim ninsalinima ka zan musulinsi wuhiriba . O daa bi bori Dunia binyera bee nam, o mi daa bi zori

so ni takɔbi, dama o daa ka tɔntali, o mi daa zin nye Naa. Ka o daa niŋ ba a ŋma o dawah pilgu ni, kadama be tahi suruli sheli din ŋmani Alkur'aani sheli o ni zaŋna ka di nye din galsi ŋɔ. Ka o kuli niŋ a ŋma ni be nangbankpɛeni . Ka ban ti o yelimaŋli maa ti o yelimaŋli Sahabbanima ban tibgi (Naawuni yada be bi zaa zuɣu) .

Makkah puuni ka Naawuni daa tibgo ni alaama tibsili, dinin nye Al'israa'u din zaŋo chaŋ Baiti-l-Maqdis, (palistin) din nyaŋa ka be zaŋo chaŋ (Mi'iraaji) saa'zuɣu, Kamani din nye shem kadama Naawuni daa kpuyla Annabi Iliyaasu ni Annabi yisah (Naawuni Naani be bi zuɣu) n zaŋ chaŋ saa'zuɣu, kamani din kana shem Musulin nim sani ni Nashaara nim sani shem.

Annabi (sallallahu alaihi wa sallam) daa deɛi jinli Naawuni sani saa'zuɣu, dini n nye jinɔ anu sheli musulimnim ni puhuri dabsili puuni la, ni Makka sheli din tibgi ŋɔ ni yaha Alaama din bara daa lahi niŋ ya, dinin nye goli tahi boyi, hali ka Chefurinim' maa daa nyali.

Quraysh chefur'nim daa gbaagi sochibsi kam ni bi tayi ninsalinima ka chew; ka niŋ zaya ni binaw naberi ka kari ninsalinima ka chew, ka lahi kpaŋ be maŋa ni bibɔ daliri nima, ka lahi bɔ sɔŋsim yahudu nim'sani ni be pahiba huja nima dinni sɔŋba ka be ŋmew nangban kpɛeni ka tayi ninsalinim ka chew.

Saha sheli Qurayshu chefurinim' ŋɔ zualinsi ni daa ti tooni n-zaŋ ti ban ti Naawuni yelimaŋli,

Annabi (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuɣu) daa ti ba yeda ni be niŋ hijra n-zaŋ chaŋ Habasha, ka Annabi (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuɣu) daa yeli ba: "Achiika, tiŋmaa puuni mali Na so ŋun nye aadalchi lana, ka so bi diri zualinsi o sani." O mi daa nyela Nashaara Naa, Dinzuɣu, ka bi puuni zamaatu pubu buyi daa niŋ hijra n-zaŋ chaŋ Habasha, Saha sheli bini daa niŋ hijra n paagi Habasha, be daa lahi zaŋ adiini sheli Annabi Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuɣu) ni daa zina maa n wuhi Najaashi Naa maa ; ka o daa deegi musulinsi, ka yeli: "N-po Naawuni, ŋo maa, ni Annabi Musa (Naawuni Naani be o zuɣu) ni daa zi sheli na maa yila furla yin' ni na" Ka o daa (Muhammad) na kuli deeri o niriba ni daa niŋdo nahma sheli ni o nyaan doliba (Sohbinima)

Didaa be ban too yelimaŋli Hajji saha puuni zamaatu sheba ban daa yina Madina n daa ti piigo (Annabi S.A.W) Ka gbaago baya'a (N saytoo) Musulinsi zuɣu, ni bani lahi soŋo, o yi yina n kabana beya (Madiina), bini daa boondi sheli (Yathrib),! Ka o daa puhi ban daa kpalim bipuuni ni (Musulimnima) n be Makkah ni biniŋmi hijra n chaŋ Madina din nye Aske tiŋa, Ka be daa niŋ hijra maa n chaŋ, ka Musulinsi daa woligi gili Madina puuni, hali ka yili tibi lan'kpalim di puuni ka nayila Musulinsi kpela dini.

Saha sheli Annabi (Salallahu alaihi wasalam) ni daa niŋ yuun pia ni ata Makka puuni, ka boondi la

ninsalinima n-zan̄ di cheni Naawuni sani, Naawuni daa puho ni o niŋmi hijira n-zan̄ chan̄ Madina, ka O (Salallahu alaihi wasalam) daa niŋ hijira maa, ka na kuli Tuyi boŋgu zan̄ chan̄ Naawuni sani, ka musulinsi shari'a (Zalisi); maa daa kuli siyiri na n doŋi taba di puuni (Madina), ka O daa pili n tumdi o tuumba ka bi mali washiika'nima n-zan̄ di cheni Zuliya kpamba mini nanim sani n ti boondi ba n-zan̄ di cheni musulinsi ni, didaa be o ni tum ninvuy' sheba sani maa puuni: Ruum' Naa, ni furus' Naa, n-ti pahi Misra Naa.

Madina tingban ni, goŋi daa ti vali wuntaŋa , ka dabeim daa gbaagi ninsal'nima, ka di daa lula dabsi' sheli Annabi (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuyu) bia Ibrahima kum dali, Ka ninsalinim daa yeli: “ "Ni Goŋi maa vali wuntaŋa dama Ibrahima kpibu zuyu” Ka Annabi (Naawuni tiligimsim be o zuyu) daa yeli:

(إن الشمس والقمر لا يكسفان لموت أحد، ولا لحياته، ولكنهما من آيات الله، يخوف الله بهما عباده)،

(wuntaŋa nibala maa ni Goŋi babi vaandi taba (N nyehira) dama so kpibu zuyu, bee so benibu zuyu, amaa be nyela Naawuni lahiŋiba puuni sheli, ka Naawuni zan̄di ba n varisiri O daba)¹,

Annabi (S.A.W) yi daa nyela zirilana ŋun ŋmari zivela n pari o maŋa o daa naan bo yoma n zan̄ ŋo maa n leeŋi ziri n varisi ninsalinima,

¹ Sahih Muslim (901)

ka yeli ; “ diyiniŋ ka Wuntaŋa yi nyahi dama n bia kpibu zuƴu ka wula n-yen nye ŋun labisima ziri?”

Yaha Naawuni Tumo (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuƴu), O Duuma diholo nachiinsi ni halisuma din pali, ka Naawuni lahi buyiso O yetoƴa ni:

(وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ)

(Yaa nyini Annabi)! Achiika! A nyela ŋun be hali sheŋa din gahim zuƴu.

[Suura Al-Qalam:4],

O daa mali hal'suŋ kam din viela, kamaŋ yelimaŋli ni suhukashi ni bidiblim ni aadalichi, n-ti pahi Alikawuli palibu hali ni o dimba, ni pintibo O daa lahi yu faranim' sara tibu , ni nandaamba, ni pakɔya n-ti pahi ban boŋi soŋsim, ka daa lahi mali zaya ni bi dolisibu, ka zoŋi ba nambɔƴu, ka baligiri o maŋa n-tiri ba, Hali ka sani nitoo kana n ti boŋi Naawuni Tumo (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuƴu)

ka o be o Sohabinim (Naawuni yada be bi zuƴu) sunsuuni ka sani maa bi baŋo, ka boŋira:

Yi puuni ŋuni n-leei nye Muhammadu?

O lahabali daa nyela Alaama ninvuƴ' pali tali puuni ni hali suŋ din mali dariza o beihigu ni sokam zaa sani: dimba, ni zoŋsimdi, ni doƴim ni ban bew katiŋa , ni ninkurigu ni bihi, ni doo ni paya, ni binkɔbigu ni nooŋa.

Saha sheli Naawuni ni daa pali adiini n-tow, ka Naawuni tumo (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuyu) daa tahi o tuuntali maa tahibu dinpaa tariga, O daa kani (N kpi) ka o yuma nyela yuun pihiyobu ni ata, Ka di puuni nye yuun pihi'nahi poi ni Annabi tali, ka daa niy yuun pishi ni ata Annabi tali ni tuun tali puuni.

Ka be daa soyo Madina din nye nelinsi noni-Naawuni tiligimsim ni Naani be o zuyu - o mee daa bi che buni bee fali, ka nayila o bimbarigu penli so o ni daa bara(Buna), ni tingbani sheli o ni daa zaq ti sara n-ti sochanda .¹

Ka Ninvuy' sheba ban daa deei musulinsi, ka too yelimanli, ka dolo be daa nyela ban galisi, Ka ban daa niy Hajji n pahi ozuyu o Sohaba nim puuni din daa nye Hajji chebsirili be daa gari tuhi kobiga, ka di daa niyla chira ata puuni poi ni o kpibu, dipasheli no maa be o adiini maa gubu mini di yelgibu daa shiya puuni, Yelimanli o Sohaba sheba o ni daa wubsiba n tam musulinsi hal'suma mini di zaashehi zuyu la daa nyela ban gari sokam zay'veli tali Aadalichi, ni Dunia chebu, ni mangbubbu, ni Alikauli palibu, n-ti pahi kpanmana n zaq ti Adiini timsili sheli bini daa tili yelimanli no

Didaa lee ya ka O Sohaba-nim (Naawuni yada be bi zaa zuyu) puuni ban daa tibigi n gari sokam Wuntii puuni (iimaani) ni banqsim, ni tuma, ni

¹ Sahih al-Bukhari (4461) 6/15.

gaṅsibu (Suhukashi jema puuni), ni yelimantibo, ni ninmohi (Kpaṅmaṅa), ni bidiblim, ka lahi tiri pini ndaa nye: Abu Bakar As-Siddiq, ni Umar bin Khattaab, ni Usman bin Affaan, n-ti pahi Ali bin Abii Taalib (Naawuni yada be bi zuyu), Bani n-nye piligu (Tuuli) ban daa tow yelimanli, ka lahi diho n tabli, Ka daa lahi lebi ban zani o zaa shɛɛ

(Halifanima) o kum nyaanga, ban daa lahi gbubi adiini tuuta o nyaana, bameɛ daa ka yeli sheli Anabitali yelgahanda puuni,

omɛɛ (Annabi) daa bi gahim yeli sheli n tiba ka che o schaba'nim ban kpalim (Naawuni yada be bi zuyu).

Yaha! Naawuni n-gu O litaafi shela o ni daa zina, ni o Sunnah, ni o siirah(lahabali), ni o yetɔya, ni o tuma, ni o bali sheli o ni daa tɔysira, Dunia taarihi puuni be bi gu taarihi kamani be ni gu o sirah maa (Sallallahu alaihi wa sallam) shem, Chalgba be gula hali o ni daa gbihiri shem, ka diri, ka nyura, ka lari shem zaa.

Ka wula ka o daa be ni o yin'nima o dundɔṅ puuni?

Ka o yela kam gumi n sabi nin o siira puuni, o nyela ninsala ka lahi nye Naawuni tuma, ka o ka Duuma tali yel'gahinda sheli, o mɛɛ ka o maṅa anfaani beɛ barina yiko.

4- O Tuuntali (risala)

Naawuni daa tim Annabi Muhammadu na (sallallahu alaihi wasallam) saha sheli shirku (nyintaa bo m-pahi Naawuni zuɣu) mini Chefurisuyu n-ti pahi zilinsi ni daa deei tingbani yaangi zuɣu, ka So daa kani n jemdi Naawuni ka bi bo kpee pahi o zuɣu, nayila litaafinim'la (dolodolo Issah nima ni yahudu nima) puuni nirbe biela, Ka Naawuni daa tim tumo Muhammadu na (sallallahu alaihi wasallam) ni o ti pali Anabitali mini Tuuntali, Naawuni daa timomi na ni dolisigu mini yelimaŋli adiini n-zaŋ ti binnamda zaa; dama O ti che ka di puhi pani adiini Kam zuɣu, ni ka lahi yihi ninsalinima buya jema zimsim puuni, ni chefirsigu, n-ti pahi zilinsi n-ti kpehi neesim din nye Naawuni gaŋsibu

(Tauhidi) ni yelimaŋli (Iman) puunni O tuuntali maa mee nyela

din kana ti pali Anabanim' ban daŋ tooni na la (alaihimus salatu was-salam) tuuntali.

ka o daa boli n zaŋ chaŋ binshay'kam Anabi'nim' mini Tuunba (Naawuni naani be bi zuɣu) ni daa boli n-zaŋ chaŋ

dipolo:

Anabi Nuhu, ni Anabi Ibrahima, ni Annabi Musa, ni Annabi Suleimana, ni Annabi Dawuda, n-ti pahi Annabi Issah - ka di nyela yelimaŋ tibɔ (ka bidaa boli chaŋ) kadama Duuma

ni nye so ηuni n-nye Naawuni, ηun nye Namda, ηun larigiri buni, ηun tiri nyevuli, ηun dɛeri nyevuli, nam' sulinsi lana, ηuni n-nye ηun lebigiri yela, ηuna n lahi nye ηun kpamdi O daba ka lahi nye Nambɔzɔra, Yaha;

(Ka lahi boli chan) kadama Naawuni ηuin nye ηun nam binsheɣu kam dinbe Dunia puuni ti ni nyari sheli ni ti ni bi nyari sheli, kam din mɛɛ pa Naawuni tɔ O bin namda puuni bin'namdili m-bala.

Kamani o ni daa boli n-zan chan Naawuni jema konko ni, ka che din paw jema, Ka o kahigi kahigibu dinyi pɔlɔ mpaa tariga kadama Naawuni nyela zaygaɲa, O ka kpɛɛ O jema puuni, bɛɛ O nam puuni, bɛɛ O nama puuni, bɛɛ O yela lebigibu puuni. Ka o lahi kahigi kadama Naawuni ηun nam Simsi ηɔ (Nun nam gahim) O bi dɔyi, so mɛɛ bi dɔyo, O mɛɛ ka nyintaa(kpɛɛ) bɛɛ ηmali, O mɛɛ shii ka O binnamda sɔ puuni, bɛɛ ka O be o ningbina ni.

O daa boondi n-zan chan yedda tibu ni Naawuni litaafinima ,kamani Annabi Ibrahima mini Annabi Musa (Naawuni naani be bi zuɣu) litaafinima, n-ti pahi Attaura, ni Zabuura, mini Injiila, ka o lahi boondi n-zan chan yedda tibu ni O tuumbi zaa (Naawuni naani be bi zuɣu), ka daa lahi wuhi kadama nir'kam ηun labisi ziri niη Annabi yino nɔlni, tɔ o niη chefirsigu ni Annabinim' maa zaa.

Yaha, o daa ti ninsalnim' zaa pupɛlim lahabali ni Naawuni Nanbɔzɔbo, ni ka Naawuni nye ηun ηunsayba be Dunia yala ni, ni ka Naawuni nye

Nambɔzɔbɔ Duuma, O koŋko n-nye Njun yen ti kari bin- namda sariya zaa Zaadali dabsili, saha sheli O ni yen yiyisi bi zaa ka be yi be gbalani, ka O n-nyela yɔ yelmaŋtirbi tuunsuma samyɔɔ ni di tatabo pia, ka tuumbieyu mi ni di tatabo, ka be ni ti mali niyma din ka bahigu . Njun mi niŋ chefirsigu ka tum zaɣ beɣu, , o ni nya o sanyoo Dunia ŋɔ ni, n-ti pahi chiyaama.

Yaha Naawuni Tumo Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni naani be o zuɣu)

o tuuntali maa puuni o daa bi payira o dɔyim , bee o tiŋa, bee o maŋa zuɣu. Chalgba, Annabinim' yuya n- kana dini, Nuhu, ni Ibrahim, ni Musa, ni Isa (Naawuni naani ni be bi zaa zuɣu) n gari o yuli ni kana di puuni sham. Yaha di daa bi boli o ma yuli, bee o payaba yuya Alkur'aani din mali darza maa puuni. Yaha Alkur'aani puuni, be boli Annabi Musa ma yuli ka di pa yim, ka lahi boli Nana Mariam(Naawuni naani be o zuɣu) yuli pihta ni anu zuɣu.

Naawuni tumo maa Muhammadu -Naawuni tilgimsim ni naani be o zuɣu- nyela be ni gu sɔ ka che binsheyu(Taali) kam din miligiri Sharia, (Musulinsi) ni hankili, ni daadamtali asali (Di memi n tam dede sɔli zuɣu), bee hal'suma ni sayri n tiri sheli (Obi tumdi m miligiri li, dama Anabinima bi gubami -Naani be bi zuɣu- ka che (Chirinbu) bini tahiri yetɔya sheli na ka diyi Naawuni sanna maa puuni, yaha, dama be nyela banipuhisheba Naawuni zalkpana tahibu n-ti ti O daba Anabinim

mɛɛ baka Duuma tali bee Naawuntali behisi puuni sheli; amaa be nyela ninsalinima kamani ninsalinim zaa ni be sham, ka Naawuni lee tumdi O tuuntali n tiriba na.

Di be Yelikpahinda din galsi puuni din wuhiri ni kadama Annabi Muhammadu -Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuɣu- o tuuntali nyela wahi (Naawuni Yetɔya) din yina Naawuni sani, halina ni zuɣɔ di nyela dinbeni kamani dini daa daa be o nyavil'ni shem la, ka Muslinnim' gari milyɔɲ n doli li, ka be tumdi di talahi nima sharia(Musulinsi ni zali sheli) kamani Jinli, ni Zaka, ni noli, ni Haji n-ti pahi yay'sheɲa, tayibu sheli bee nyehibu bi kana di puuni.

5- O Tuuntali shehira nima ni di daalaama nima ni di daliri nima

Naawuni kpaɲsiri Anabi'nima ni shehira nima din wuhiri be Anabitali, O lahi zaandi dalirinima ni shehranima din sheri wuhuri be tuuntali, Yaha! Naawuni ti Anabi kam shehira nima din sayi ka nir' ni tooi ti yelimaɲli ni dina, shehira dingari shehira kam ka be zaɲli n ti Anabanima dinin-nye Anabi Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni naani be o zuɣu) shehira nima, To! Naawuni tow Alqur'aani din mali jilma, di mi n-nye alaama sheli din yen kpalim Anabinim' alaamanim puuni hali ni Zaadali, Kamani Naawuni nidaa lahi kpaɲso ni shehira nima (Mu'ujizaatinima) din galsi, Naawuni tumɔ

Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuyu) daa shehira nima di galisiya pam di puuni sheja

m-bəŋɔ:

Israa'i mini Mi'iraaji(N yi Makka n chaŋ Alqudus ka hali yi ni n du zuɣusaa yuŋ dindahin'yini puuni) ni Goli pirigibu , n-ti pahi sakom siysibu luya pam o ni daa suhi o Duuma ni sakom n zaŋ ti ninsalinima be ni daa be sanzali puuni.

Ni bindirigu mini kom bela Pam laebu, ka ninsalinima pam di

dipuuni bee ka be nyu di puuni.

Ni o ni daa yeli lahibaya soɣra din gari gari, ka so n-daa bi mi di zaɣgaŋa, ka di nyela Naawuni n-daa baŋso; kamani Anabinima (Naawuni Naani be bi zuyu) mini be niriba lahibaya, n-ti pahi As'haabul-Kahfi lahibali.

Ni o lahibaya soɣra tibu zaŋ kpa dinyenniŋ, din'nye din'shiri'niŋ o nyaŋa, ka di nyela Naawuni ŋun Nam simsiŋo n-daa tiro lahibaya maa, Kamani buyim lahibali sheli din daa yi Hijaaz tiŋa ni, ka ninvuyu sheba ban daa be Shaam nya li, n-ti pahi nirba ni ti yen merla mewayala.

Ni Naawuni say'tow ni O guligu n zaŋ tow ka che ninsalinima

(Naberi).

Ni O daalikawli din daa pali n-ti O sahabba nima, kamani O ni daa yeliba:

(لتفتحن عليكم فارس والروم، ولتتفقن كنوزهما في سبيل الله).

(Achiika! Yi ni ti yɔɔi Faaris mini Ruum, ka yini ti lahi di be arizichi maa Naawuni sɔli zuɣu).

ni Naawuni ni daa zaɲ Malaaiika'nima n-sɔŋo.

ni Anabinima (Naawuni rilgimsim ni Naani be be zuɣu) bani ndaa ti be niriba pupelim lahibali zaɲkpa Anabi Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuɣu) Anabitali pɔɔɔ, dibe ban daa ti o pupelim lahibali maa puuni Annabi ;Musa, ni Dawuda, ni Sulemana, n-ti pahi Issa (Naawuni Naani be be zuɣu), ni banpaba (Shebgba beni) Banuu Isra'ila Anabinim' sheba ban pahi.

Ni dalirnim din ɲa haɲkali dini, n-ti pahi kotomsi sheɲa bani ɲmensɔŋ¹ din'nye haɲkaya vela ni sayri n tirili.

Ayanim ɲɔ, ni dalirnim, n-ti pahi hankali ni deeri kotomsi sheɲa nyela din yi pɔɔɔ Alqur'aani Kasi ni Anabi Sunnah puuni. Ka di ayanima galisiya pam ka ku tooi kali. ɲun mi bɔri ni o zani dizuɣu (N baɲli) tɔ! o lihim Alqur'aani din nye Kasi ni Sunnah littafinima n-ti pahi Anabi Seeranim (Lahibaya) punni. Dama di puuni ka lahabaya din nye yelimaɲli be, n-zaɲ chaɲ Ayanim' ɲɔ zuɣu.

¹ kotomsi n-nye Duuma ɲun namduɲo yetɔya : { Yaa yinim' ninsalinima! Be ɲme kotomsi , dinzuɣu wummiya li, Achiika! Ninvuɣu sheba yi ni jemdi ka di pa Naawuni maa ku tooi nam zɔɔ, hali be yi layim taba di zuɣu. Zɔɔ maa mi yi tabli be buɣa maa sheli (N pii binsheyu), be ku tooi n deeli n labisi, ɲun boondi maa mini be ni boondi sɔ maa zaasa nyela bingbarma}. [Suuratu Al-Hajj:73]

Lala aaya sheja din galsi ɲo di yi daa bi ɲiɲ o dimba ban yi Qurayshi chefurnim, ni Yahuudunima, n-ti pahi Nasaraanima ban daa be Laribunima tiɲa ni la daa yɛn nyala sɔli ni be labiso ziri, ka vairsi ninsalinima o zuɣu.

Aqur'aani din nye jilma ɲo nyela litaafi ɲun Naawuni ni siyisi na n-ti Tumo Muhammad (Naawuni tilgimsim ni O Naani be o zuɣu), ka di nye binnamda Duuma

yɛtɔya, ka Naawuni zali ninsalinima ni alizinnima

(N ɲiɲba aɲma) ni be tahima di tatabo na, bee suura yini din yi di puuni na, ka zaligu maa kuli kpalim hali ni zuɲɔ, Alqur'aani din mali jilima mi labsiri bohasi'pam dinniɲ talahi ninsalnim' milyona ni birim sheli puuni, Yaha! Alqur'aani tibsiliɲo maa be gulimi hali ni zuɲɔ Larbu balli ni be ni siyisi li ni balsheli, bachi kɔbli (harf) yini be boɔi di puuni, Be mi ɲmali mi ka di wuligi gili, Di nyela litaafi timsili din nye lahaɓibu, Dinin-nye litaafi din gahim(Din tibiɲi) litaafinim zaa din kana n-ti ninsalinima, ka tu kamaata ni be karim li, bee ka be karim di ma'ana din be di puuni, ninvuyus di karimbu niti faagari ka chew ka bi lahi tili yɛdda, to! Alheeri zaaha n faagari ka chew maa

Kamani Anabi Muhammadu (Sollallahu alaihi wa sallam) Sunna ni o sɔli (O dolisigu), n-ti pahi o seera (lahibaya), Di nyela baniɲu sheli ka nye banikpuɣiri sheli n tiritaba dinlu n zahim Hadith baɲdiba ban

mali dihitabili ni dɛɛli na shɛm, Ka di nyɛ bani ɲmɛ sheli Larbu zilli zuɣu din nyɛ Anabi Muhammadu (Sollallahu alaihi wa sallam) ni daa tɔɣisiri sheli ka di ɲmani Kamani o bela tisunsuuni, ka bɛ lɛbigili' n-ti bal'bobgu Pam, Alqur'aani din mali jilima mini Anabi (Sollallahu alaihi wa sallam) Sunna n-nyɛ daliri yini din nyɛ bɛ ni yihiri musulinsi fukumsi'nim mini adiini baɲsim (Zalisi) na dipuuni.

6- Sharia sheli Tumɔ Muhammadu -

Naawuni tiligimsim ni Naani bɛ o zuɣu- ni zina.

Sharia sheli Anabi Muhammadu -sallallahu alaihi wasallam- ni zina, dini n- nyɛ musulinsi sharia, ka di lahi nyɛla Naawuni zalisi ni O tuuntali pali (Bahigu), Ka di zaasheɛ ni Anabinima ban pun gari sharia maa ɲmantaba, hal' di tuun'sheɲa yikuli walgi.

Di nyɛla Sharia sheli din pali, ka di tu kamaata saha kam ni zaashee kam puuni, Di puuni n-nyɛ ninsalinim' Adiini ni bɛ dunia behigu malgu nibɛ, ka di layim jema kam din'nyɛ talahi daba zuɣu n-zaɲ ti Naawuni binnamda Duuma, kamani jinli ni zaka.

Ka di lahi neeri liyiri tuma n-tiriba, ni daabilim soya, ni layinsi, ni kpaɲkpaɲdi (siyasa), ni tɔbu, n-ti pahi tingbani yelishɛɲa din nyɛ halalsi ni din nyɛ haraamu, ni din pa ɲɔ maa, din'nyɛ daadama bieɲigu nibori sheɲa dunia ni bɛ chiyaama.

Lala Sharia ɲɔ mi gurla ninsalinima daadiini, ni be zima, ni be ninsaltali, ni be daarizichi, ni be haɲkaya, n-ti pahi be zulya. Di mi layimla tuunvelli ni jilma tuma kam, ka varisira ka cheri yal'bieyu ni barina kam. Di boondi n-zaɲ chaɲ ninsala tibgimsim polo, ni sunsuuni, ni aadalichi, ni niya gahimbu, ni kasi niɲbu, ni n tum tuunvielli ni dihtabli, ni yurlim, ka yu ninsalinim' zayisuɲ, ni tabi zima gubu, ni tiɲgbana suhudoo gubu , ka lahi moɲ ninsalinim' varsibu ni be dabem kpehbu ka di pa ni yelimaɲli. Naawuni Tumo Anabi Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuɲu) daa tuhirila kpeɛyi n-ti pahi sayingu, dii be kawula, ka lahi zaysi ziri, ni koɲkotali , n-ti pahi leb'biri kache dunia niɲma .

Ka Naawuni tumo Anabi Muhammadu (sallallahu alaihi wasallam) kahigi yali kadama Naawuni tibgila ninsala – doo ni paya – ka balgi O fukumsinim zaa n tow(O bachinima). Ka zaɲozali ka o nye baniyanbohiso n-zaɲ chaɲ o suh'yurlim zaasa yela, ni o tuma, n-ti pahi oniɲsima, ka lahi zilo zili

(Ni omira) tuuni kam din yentumo barina bee soɖabam. Ka O zali doo mini paya yim iimaanitali puuni, ni talahitali, n-ti pahi samyoo mini laara polo.

Ka sharia ɲɔ mi puuni dimali zaya dingahim n-zaɲti paya,

o yi nye ma, bee o paya, bee o bia (paya) bee o tizopaya.

Sharia sheli Naawuni tumo Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuyu) ni zina, di kanami ni diti gu Daadam hankali, ka moŋ binsheyu kam dinyansayimli, kamani dam nyubu. Di zuyu musulinsi zaŋla adiini ka dinye neesim (Aske) din neeri soli n tiri hankali, dama ninsala jem o Duuma ni neesim (Milinsi) mini baŋsim. Ka musulinsi sharia maa kpoyi

(N duhi) hankali zaashɛɛ, ka zalli ni dinye tuun puhibo nyebli, ka payneeli kache ziri linlirima mini buya jema .

Musulunsi shari'a tibgira yelimaŋli baŋsim, ka kpaŋsir baŋsim bobu din ka suhuyurlim ni, ka boondi daadam n-chani lihigu mini teha zaŋkpa ŋunmaŋmaŋa ni Dunia nama polo, ka yelimaŋli baŋsim ni tahiri sheli na n zaŋdi tiri baŋsim

dibiŋmeri Naawuni tumo - Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuyu - ni daa zi sheli na maa nanŋmankpeeni .

Sharia puuni be bi gahindi ninvuyusheba (yaya) kache yaya' sheba ninsalinim puuni, yaha ka di bi tibgiri sheba sheb'zuyu, chaligba di fukumsinim'maa nyela yim ninsalnim zaa tooni, dama ninsalnim' zaa nyela yim tum be asali piligu, tibgibu mi kani n- ti sheba sheb'zuyu bee zamaatu sheba zamaatu sheb'zuyu, kanaɣla wuntia . Ka Naawuni tumo Anabi Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuyu) baŋsiya kadama bii kam be ni doyo, be doyirola Fitra zuyu (Ka omi

Naawuni). Yaha ka Adam-biso n kani ka be dɔyiri ni taali , bee ka o di so tuumbieyu fali.

Musulinsi (sharia) ni, Naawuni zali la Tuuba, di mi n-nye ninsal'labi o Duuma sani, ka che taali tumbu. Musulinsi niŋbu wurindila taalishɛɲa din daa gari, ka Tuuba mi nyahiri tayashɛɲa din daa dansi. Dinzuɣu, di bi tu ni ninsala ti teei o alahichinima (taya) ninsal'nim tooni. Musulinsi ni, alaaka din be ninsal' mini Naawuni sunsuuni nyela din ka saylinga, dizuɣu di ka bukaata ni so leei sunsuunilana ninsali mini Naawuni sunsuuni. Musulinsi mɔɲdi la ni ti zaɲ ninsalinima n leei duumanima, bee ka dizaɲba m-pahi Naawuni zuɣu O Duumatali (Rububiyya) ni, bee O Jembu (Uluhiyya) ni.

Ka Sharia sheli Anabi Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni Naaani be o zuɣu) ni daa zina nyahiri la sharia kam din daɲ na. Dama, Musulunsi sharia sheli Anabi Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuɣu) ni daa zina ka di yi Naawuni sani na dinin-nye sharianim zaa bahigu hali ni Chiyaama dali, ka dizaya n-ti binnamda zaaha. lala zuɣu n su dinizahi din daɲli na maa, kamani sharianima din daa daɲna maa ni daa ɲahiri taba shem. Ka Naawuni (Nun nam simsi kadu) Obi deeri sharia ka dipa Musulinsi sharia O mɛɛ kudɛɛ Adiini sheli m-nayila Musulinsi Adiini din'nye tumɔ Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni Naani be o zuɣu) ni daa zina. Ka ninvuy' so ɲun deei adiini sheli din pa Musulunsi

be kudeei li o sani. Ka nun bori ni o ban sharia no
maa zalisi balibu, to nunbomli litaafinim din nye
yelmanli dinala puuni, din

banhiri Musulinsi yela.

Yelmanli, musulinsi sharia daliri- kamani daliri
sheli Naawuni tuuntali sheja zaa ni daa bori - nyela
ni Adiini yelmanli maa ninsala sayi dee li, hali ka o
leei dabsa nun yangahi o jema n-ti Naawuni,
Binnamda Duuma, ka di lebi dabli jema polo n ti
ninsala bee bin-namdili, bee ziri yela .

Yelmanli!, musulinsi sharia velimi n ti
saha(Kamani) kam mini luyli kam, ka di puuni mi ka
sheli din tayiri (din gayra) ninsala ka che anfaani
din tu kamaata, Dama Naawuni n-siyisi li na, nunmi
ninsalinima ni bori anfaani sheja, Ka ninsalinima
mali bukaata ni adiini din tu yelmanli n- ti bi
manman, ka di bi gayiri taba, ka lahi nye din vielgi
ninsal'duniya, Di mi pa ninsala ko n-zali li, amaa ka
di nyela sheli din yi Naawuni sani na, Di dolisiri
ninsalinima n chani alkhairi mini tirwuhi soli, Be yi
zaq li leei fukumsi be yela ni teei, ka be lahi tiligi ka
che tab' zualinsi dibu.

7- O zaa shee ni O dimba nangbankpeeni zantoo be nyela shehira n-tow.

Behim kani kadama, Anabi kam daa malila dimba
ban daa malo dun, ka guri o da'awah maa soli, ka
tayiri ninsalinima ka be ku tow yelmanli, Naawuni
tumo Anabi Muhammadu (Naawuni tilgimsim ni

Naani be o zuɣu) daa malila dimbi pam o behigu ni o kpibu nyaanɔ. Ka Naawuni daa soŋo ka o nyaŋ be zaa. Yaha, be puuni pam di shehira—daamaa ha ni saha ŋɔ—kadama o kuli nyela Anabi, ka ka na ni Anabinim' (Naawuni tilgimsim ni Naani be bi zuɣu) ni daa kana ni sheli, Ka be daa lahi mi ni o be la yelimaŋli zuɣu, amaa yela'pam n-tayiri be puuni pam ka cheri o

yelimaŋli tibu, kamani toɔntali yurilim, bee Salo dabiɛm zobo, bee be ti koŋ ligri sheli be ni nyari be nama maa ni.

Yaha payibu balibu kam nyela Naawuni dini, binnamda zaa Duuma.

الفهرس

Musilinsi Tumo Muhammadu, Tilgimsim ni naani be o zuyu.	2
Musulinsi Tumo Muhammadu, Tiligimsim ni Naani be o zuyu.	2
Baɗsim layingu din su adiini yala Kayba jingli ni Ni Anabi jingli ni	2
1- O yuli ni o dan, n-ti pahi bini dɔɔ ka wubsɔ tiɗ' sheli puuni	2
2- Pay' bobu din mali alibarika zaɗ yi tuun dan paya ɗun mali alibarika.	4
3- Tuuntali (Wahyi) pilgu	4
4- O Tuuntali (risala)	13
5- O Tuuntali shehira nima ni di daalaama nima ni di daliri nima	16
6- Sharia sheli Tumo Muhammadu -Naawuni tiligimsim ni Naani be o zuyu- ni zina.	20
7- O zaa sheɛ ni O dimba nangbankpeeni zaɗtoo be nyela shehira n-tow.	24